

El Periodico.

Aniversari a l'Església catòlica

Vaticà II: reforma i involució

L'estructura jerarquicopiramidal i l'organització patriarcal van resistir els canvis del concili

Dijous, 11 d'octubre del 2012   AAA

Juan José Tamayo *Filòsof i teòleg*

El concili Vaticà II, inaugurat avui fa 50 anys, no va ser un punt d'arribada sinó un punt de partida, un «nou començament, el «principi del principi», en expressions de **Karl Rahner**, un dels teòlegs més influents en aquest. Però de seguida es va abandonar per seguir una altra direcció. El concili va posar en marxa una reforma moderada de l'Església catòlica que mai es va portar a la pràctica o que es va quedar a mig camí. Hi va haver, certament, canvis importants. Negar-los seria mostra de ceguesa i falta de rigor en l'anàlisi.

Heus AQUÍ alguns dels canvis més significatius: de l'Església com a societat perfecta, a l'Església com a comunitat de creients; del món com a enemic de l'ànima, al món com a espai privilegiat en el qual viure la fe cristiana; de la condemna de la modernitat, a la consideració com a «germans separats» dels cristians de les esglésies no catòliques; i dels anatemes contra les religions no cristianes, al diàleg amb la cultura i la ciència, superant etapes anteriors d'enfrontaments.

Però hi ha molts més canvis: de la condemna dels drets humans com a contraris a la llei natural, al seu reconeixement per **Joan XXIII** a l'encíclica *Pacem in terris* i pel concili en la Constitució sobre l'Església en el món actual *Gaudium et spes*; de la crítica de la secularització com a contrària al cristianisme, a la seva defensa entesa com a autonomia de les realitats temporals en el clima de la qual és necessari viure l'experiència religiosa; de l'Església «sempre la mateixa», immutable, a l'Església en permanent reforma; de la consideració de l'Església catòlica com a única religió verdadera, al reconeixement de

les altres religions com a camins de salvació; de l'autoritarisme *piano* (**Pius: Pius IX, X, XI i XII**) al govern conciliar del papa **Joan**

XXIII; de la cristiandat com a única forma de realització de la fe en **Jesús de Nazaret**, al cristianisme en les seves plurals expressions culturals; del pensament únic, l'actitud preil·lustrada i la consciència precrítica, al pluralisme, l'acceptació de la Il·lustració i del pensament crític; de la pertinença a l'Església com a condició necessària per a la salvació, a la llibertat religiosa com a dret humà fonamental.

Però, malgrat tots aquests canvis, l'estructura jerarquicopiramidal i l'organització patriarcal es van mantenir intactes. El concili Vaticà II va definir l'Església com a poble de Déu i va afirmar la igualtat de tots els cristians pel baptisme, però, al mateix temps, va ratificar la «Constitució jeràrquica de l'Església» i el primat del romà pontífex i el seu magisteri infal·lible com a objecte ferm de fe.

LA PRÒPIA col·legialitat dels bisbes, que semblava una aportació fonamental del concili, es va veure neutralitzada per la nota explicativa, imposada per **Pau VI**, que apareix al final de la Constitució *Lumen gentium* i reforça el poder papal. El manteniment de l'estructura jerarquicopiramidal i de l'organització patriarcal va fer impossible la reforma de l'Església.

Tampoc el diàleg que va defensar el concili Vaticà II va ser real i simètric, sinó un diàleg de mitrats que només es representaven a si mateixos, amb l'exclusió de laics, sacerdots, religiosos i religioses. Va afirmar la diferència essencial, «no només de grau», entre el sacerdoti comú dels fidels i el sacerdoti ministerial o jeràrquic i va establir la divisió de funcions entre sacerdots i laics. Sense arribar a afirmar el vell principi excoent del «fora de l'Església no hi ha salvació», el concili Vaticà II defensa que l'Església de **Crist** subsisteix en l'Església catòlica i continua utilitzant el llenguatge preconiliar de «germans separats» (decret sobre ecumenisme, 12). Hi ha, per tant, una actitud de superioritat que impedeix el diàleg simètric.

LES DONES van estar absents de l'aula conciliar. En una de les sessions van ser nomenades auditors, com l'espanyola **Pilar Bellosillo** i la uruguaiana **Gladys Parentelli**, però sense veu ni vot. No es va abordar el tema del sacerdoti de les dones, com tampoc el seu accés a espais de responsabilitat en l'Església catòlica.

Quan posteriorment van augmentar les reivindicacions del sacerdoti femení i van sorgir estudis bíblics, teològics i històrics que s'hi mostraven favorables, els papes **Pau VI**, **Joan Pau II** i **Benet XVI** van tancar el tema al·legant que l'exclusió de les dones del sacerdoti era voluntat de **Jesús** i, per tant, de Déu mateix. ¡La discriminació de la dona a l'Església catòlica, voluntat divina!

Amb raó afirmen alguns intèrprets, com **Giovanni Franzoni**, que en certa mesura la involució va començar amb **Pau VI** mateix, que va domesticar el concili i va refredar el postconcili. Director de la Càtedra de Teologia i Ciències de les Religions de la Universitat Carles III de Madrid.